

Για την πρόοδο εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης

Το σχέδιο προχωρά όπως αρμόζει σε μια χώρα που πρωτοπορεί κατά της κλιματικής αλλαγής ευθυγραμμίζοντας την οικονομική ανάπτυξη με τον κλιματικό στόχο. Γι αυτό «τρέχουμε» πιο γρήγορα από άλλους σε αυτή τη μαραθώνια διαδρομή. Και μάλιστα με πολλά sprints, αφού η χώρα, αναπαυμένη στην εντατική εκμετάλλευση του λιγνίτη, δεν είχε Plan B για τις λιγνιτικές περιοχές για την επόμενη μέρα. Σε λίγο καιρό, ο νέος Ευρωπαϊκός Νόμος για το Κλίμα, ο οποίος υψώνει κι άλλο το στόχο, θα καταργήσει την όποια δυναμική απέμεινε. Η χώρα δεν είχε όμως ούτε Plan A για να αντιμετωπίσει την ύφεση που, από το 2013, προκαλεί η τιμολόγηση των ρύπων συμπιέζοντας την λιγνιτική παραγωγή. Ο λιγνίτης βγήκε λοιπόν από την εντατική αλλά δεν μπόρεσε να επιζήσει. Έτσι, οι τοπικές κοινωνίες κλήθηκαν να ταξιδέψουν χωρίς αποσκευές προς έναν νέο κόσμο όπου όλα γίνονται σε παγκόσμια κλίμακα, για το καλό και για το κακό. Και αυτό χρεώνεται στις κυβερνήσεις αλλά και στις άκαμπτες τοπικές ηγεσίες που περιχαράκωνουν τις κοινωνίες.

Για το ταξίδι αυτό ετοιμάσαμε δυο αποσκευές: ένα σχέδιο βιώσιμης αναπτυξιακής μετάβασης και ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης με τα απολύτως απαραίτητα.

Η πρώτη αποσκευή δεν είναι τίποτε άλλο από ένα πολιτικό σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης, το οποίο αξιοποιεί ισχυρά πλεονεκτήματα όπως οι εκτάσεις που δεσμεύτηκαν για εξόρυξη, οι άνθρωποι, η ενεργειακή υποδομή και ταυτότητα των περιοχών καθώς και η γενναία χρηματοδότηση και τα μεγάλα επενδυτικά κίνητρα που εξασφαλίσαμε από την ΕΕ.

Με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και της ΔΕΗ, 243.000 στρέμματα θα αποκατασταθούν από την αλλοίωση της μορφολογίας τους, τις μετακινήσεις οικισμών, τις εναποθέσεις άγονων υλικών και στάχτης και θα αλλάξουν χρήση με πόρους του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και μέσω ΣΔΙΤ. Ένα εξειδικευμένο SPV του δημοσίου γεννιέται για να τα υλοποιήσει αυτά, όσο εμείς θα εκπονούμε πολεοδομικά σχέδια ώστε οι εκτάσεις να οργανωθούν σωστά για να υποδεχθούν επενδυτές. Επενδυτές όμως και όχι γκρίνκος. Γιατί για εμάς η φύση δεν είναι διακοσμητική και δεν θυσιάζεται. Για να αντιληφθείτε την πρόκληση, δείτε πόσος χρόνος χρειάστηκε για να αλλάξει τη χρήση ενός οικοπέδου 5.300 στρεμμάτων που φιλοξενούσε αεροδρόμιο και όχι ορυχεία βάθους μισού χιλιομέτρου που πλημμυρίζουν ή κατολισθαίνουν.

Ταυτόχρονα, καταρτίζουμε Πρόγραμμα Δίκαιης Μετάβασης 1,6 δις ευρώ στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ με τρία Εδαφικά Σχέδια τα οποία χαράσσουν μια νέα αναπτυξιακή διαδρομή για τη Δυτική Μακεδονία, τη Μεγαλόπολη αλλά και για τα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη που καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες με πετρέλαιο. Καταφέραμε και εντάξαμε τα νησιά στο «κάδρο» της Δίκαιης Μετάβασης προκειμένου να διαφοροποιήσουν την οικονομία τους και να πάψουν να εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από τον θερινό τουρισμό και την αγορά ακινήτων.

Το Πρόγραμμα, εκτός από τις αναγκαίες υποδομές, θα χρηματοδοτήσει την ίδρυση δεκάδων νέων επιχειρήσεων αλλά και τοπικές επιχειρήσεις προκειμένου να επεκταθούν διεθνώς καθώς και την απόκτηση των δεξιοτήτων που θα απαιτηθούν. Για να υλοποιηθούν οι υποδομές με καλύτερους όρους, γεννιέται και μια εξειδικευμένη θυγατρική της «Εγνατία Οδός ΑΕ».

Για την κινητοποίηση των επενδυτών πετύχαμε σχεδόν διπλάσια κίνητρα σε σχέση με τα επιτρεπόμενα σήμερα, τα οποία φτάνουν στο 60% για τις μεγάλες επιχειρήσεις, 70% για τις μεσαίες και 80% για τις μικρές, ανάλογα με την περιοχή μετάβασης και αφορούν οποιαδήποτε επένδυση περιφερειακής ανάπτυξης ανεξάρτητα από το ποιος θα τη χρηματοδοτήσει, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, ο Αναπτυξιακός Νόμος, το ΕΣΠΑ. Σημειώστε ότι τα νησιά, μπαίνοντας στο κάδρο της δίκαιης μετάβασης, σφράγισαν και αυτά το διαβατήριό τους για τις αυξημένες αυτές ενισχύσεις. Για τη στρατηγική προσέλκυση επενδύσεων, μια εξειδικευμένη επιχειρησιακή μονάδα γεννιέται στο "Entreprise Greece" με σκοπό την οργανωμένη υποδοχή, την προσέλκυση και την υποστήριξη των επενδυτών.

Συγκροτούμε λοιπόν, βήμα-βήμα, ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης ικανό να διασφαλίζει ότι το σχέδιο θα υλοποιηθεί έγκαιρα και αποδοτικά, μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες. Γιατί, όπως πικρά μάθαμε στη χώρα μας, η πολιτική μπορεί να ακινητοποιήσει την οικονομία.

Αυτά είναι εν ολίγοις τα ορόσημα του σχεδίου με κεντρικό στοιχείο την ανάληψη κάθε μεγάλου στόχου από έναν εξειδικευμένο φορέα.

Η δεύτερη αποσκευή μας, το σχέδιο εκτάκτου ανάγκης, είναι ένα Μεταβατικό Πρόγραμμα το οποίο κινητοποιεί πόρους από το ΕΣΠΑ, το ΠΔΕ και το Πράσινο Ταμείο για κρίσιμες υποδομές οδικών διασυνδέσεων, επεκτάσεων του σιδηροδρομικού δικτύου και του δικτύου φυσικού αερίου, ενώ ήδη εκτελούνται έργα ενίσχυσης των τηλεθερμάνσεων, ψηφιακού μετασχηματισμού, κυκλικής οικονομίας κ.λπ. Άμεσα προκηρύσσεται και ένα νέο πρόγραμμα ενίσχυσης των επιχειρήσεων προϋπολογισμού 10 εκατ. ευρώ για την παραγωγική τους διαφοροποίηση και ένα νέο κοινωνικό «πακέτο» ύψους 107 εκατ. ευρώ για τη στήριξη της απασχόλησης από τον ΟΑΕΔ.

Η συγκυρία είναι ευνοϊκή. Έχουμε πολιτική βούληση, συγκροτημένα σχέδια, ισχυρή χρηματοδότηση και κίνητρα, νέους μηχανισμούς και περισσότερο κόσμο να κατανοεί την πρόκληση. Σας διαβεβαιώνω ότι τίποτε δεν θα είχε προχωρήσει εάν ο Πρωθυπουργός δεν έπαιρνε την απόφαση να βάλει την Ελλάδα στην πρώτη γραμμή της πρωτοπορίας της μάχης κατά της κλιματικής αλλαγής. Και αυτά, η χώρα θα αναγκαζόταν να τα κάνει στο μέλλον, αλλά υπό πολύ χειρότερες συνθήκες σε σχέση με το παρόν.

Η απραξία κοστίζει. Το ίδιο συμβαίνει και στις επιχειρήσεις. Αν δεν προσαρμοστούν εγκαίρως θα τις προλάβει ο ανταγωνισμός και έτσι, όταν θα αναγκαστούν να προσαρμοστούν, θα έχουν χάσει όχι μόνο χρόνο αλλά, κυρίως, μερίδια στις αγορές.

Για την επίδραση της πανδημίας στον χρονικό προγραμματισμό του σχεδίου.

Είμαστε εντός χρονοδιαγράμματος, παρά τις επιπτώσεις της πανδημίας οι οποίες επηρέασαν τις ήδη βεβαρυσμένες από την ύφεση περιοχές μετάβασης.

Η μονοκαλλιέργεια του λιγνίτη ανέδειξε την ασυμμετρία της επίδρασης της πανδημίας σε επίπεδο χώρας. Ένα παράδειγμα είναι το μικρό ποσοστό του εργατικού δυναμικού το οποίο μπορεί να τηλεεργαστεί. Ένα δεύτερο, είναι ότι οι τομείς που δεν έπληξε ιδιαίτερα η πανδημία, όπως ο αγροδιατροφικός, δεν συμβάλλουν σημαντικά στο ΑΕΠ των περιοχών μετάβασης ακριβώς λόγω της μονοκαλλιέργειας, δυσκολεύοντας έτσι την ανάκαμψή τους. Ένας λοιπόν λόγος παραπάνω για να καταστήσουμε την οικονομία τους πιο ανθεκτική στις επερχόμενες κρίσεις είναι η διαφοροποίησή της: πράσινη, ψηφιακή, κυκλική, τεχνολογικά προηγμένα και διεθνώς ανταγωνιστική, δηλαδή βιώσιμη.

Επίδραση στον προγραμματισμό μας προκάλεσε και η αναδιάρθρωση των προτεραιοτήτων σε επίπεδο χώρας. Το ίδιο όμως συνέβη και σε επίπεδο ΕΕ. Σκεφτείτε ότι σήμερα, πέντε μήνες μετά την έναρξη της περιόδου 2021-2027 δεν έχει ακόμη εγκριθεί το νέο θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΠΑ, ενώ τα νέα αυξημένα κίνητρα θα ισχύσουν από του χρόνου, αφού η ισχύς των επιτρεπόμενων σήμερα παρατάθηκε για ένα έτος. Πάντως, όποια επενδυτικά σχέδια είχαν «παγώσει» λόγω της αβεβαιότητας που δημιούργησε η πανδημία, «ξεπαγώνουν» και μόνο με το άκουσμα του ύψους των νέων κινήτρων.

Μια άλλου τύπου επίδραση προέρχεται από όσους είδαν την πανδημία ως ευκαιρία για να συνδέσουν τις επιπτώσεις της με το προδιαγεγραμμένο τέλος του λιγνίτη. Όπως ακριβώς και οι αναγνώστες του μυθιστορήματος του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μαρκές στο «χρονικό ενός προαναγγελθέντος θανάτου» ζητούν τον από μηχανής θεό που θα σώσει τον λιγνίτη, υποσχόμενοι ότι το πρόβλημα -που δεν παραδέχονται ότι υπάρχει- μπορεί να λυθεί «με ένα νόμο και ένα άρθρο», όπως είχε ακουστεί κατά το παρελθόν. Αρκετοί εξ' αυτών είναι οι ίδιοι που εμπόδισαν την τοπική κοινωνία να προσαρμοστεί έγκαιρα και κατάλληλα για την επόμενη μέρα. Και είναι γνωστό ότι κάθε κρίση δημιουργεί ευκαιρίες, καλύτερες για όσους είναι προετοιμασμένοι, χειρότερες για τους άλλους.

Παρά τις καθυστερήσεις αυτές, καθώς η πανδημία εξελίσσεται σε μια τεράστια παγκόσμια πρόκληση, με κίνδυνο να υποβαθμίσει την κλιματική κρίση, η ΕΕ όχι μόνο εφαρμόζει σταθερά την «Πράσινη Συμφωνία» δεσμεύοντας στην υλοποίησή της το 30% των πόρων της, αλλά, όπως προανέφερα, ύψωσε περισσότερο τους στόχους μείωσης των εκπομπών, γεγονός που θα επεκτείνει το χρηματιστήριο ρύπων και θα δώσει κι' άλλη δουλειά στην κα Σδούκου η οποία θα πρέπει να αναθεωρήσει το ΕΣΕΚ προς αυτή την κατεύθυνση.

Για το ενδιαφέρον του επιχειρηματικού κόσμου όσον αφορά στις επενδυτικές ευκαιρίες στις επηρεαζόμενες περιοχές

Οι πόροι που εξασφαλίστηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα πολύ υψηλά κίνητρα αλλά και τα πολύ ισχυρά πλεονεκτήματα των περιοχών μετάβασης, ειδικά των λιγνιτικών περιοχών, όπως για παράδειγμα τα δίκτυα, η γεωγραφική θέση, είναι οι αναπτυξιακοί μας μαγνήτες και αυτό

επιβεβαιώθηκε γιατί αυτόματα οι περιοχές βρέθηκαν στο επίκεντρο του επενδυτικού ενδιαφέροντος. Και αν κάποια σχέδια «πάγωσαν» λόγω της πανδημίας, με το που ακούστηκε το ύψος των κινήτρων «ξεπάγωσαν» αυτομάτως και ήδη βλέπουμε τις διεργασίες αυτές.

Η νέα ατζέντα που θα επιδιώξουμε μέσω του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, η επένδυση δηλαδή σε ψηφιακή κυκλική οικονομία, σε πράσινη ανάπτυξη είναι και η πρόσβαση σε τεράστιες εκτάσεις γης. Η αποκατάσταση των εδαφών αυτών, τέτοιας έκτασης, είναι ένα σύνθετο εγχείρημα το οποίο το προσεγγίζουμε πολύ σωστά, πολύ μεθοδικά και με μεγάλη ταχύτητα. Σκεφτείτε ότι η χώρα χρειάστηκε σχεδόν 10 χρόνια για να αναπροσαρμόσει τη χρήση σε ένα οικόπεδο 5.400 στρεμμάτων που ήταν ένα παλιό αεροδρόμιο, ενώ τώρα μπροστά μας έχουμε αναπροσαρμοσείς εδαφών στα οποία βρίσκονται ορυχεία βάθους μισού χιλιομέτρου τα οποία πλημμυρίζουν και κατολισθαίνουν- για να έχουμε μια εικόνα για την διακύβευση. Όλα αυτά, λοιπόν, γίνονται σωστά και μεθοδικά, μακάρι να είχαν ξεκινήσει οι μελέτες πριν από πάρα πολύ καιρό.

Για το τι μπορεί να γίνει ακόμα προκειμένου να αυξηθεί περαιτέρω αυτή η εισροή.

Εκτός από τα κίνητρα, εξασφαλίζουμε τέσσερις εξίσου σημαντικές προϋποθέσεις για να αυξηθεί περαιτέρω η εισροή επενδύσεων: 1) στρατηγική προσέλκυση, υποδοχή και υποστήριξη των επενδυτών, 2) απλές διαδικασίες πρόσβασης στους χώρους εγκατάστασης των επενδύσεων, όπως τα επιχειρηματικά πάρκα που θα αναπτυχθούν στα αποκατεστημένα εδάφη, 3) επενδυτικά προγράμματα που θα παρέχουν περισσότερες ευκαιρίες και θα υλοποιούνται χωρίς αγκυλώσεις και 4) νέα εργαλεία που μπορούν να προσθέσουν έως και 3 δις ευρώ επενδύσεων στο πακέτο των 2 δις που εξασφαλίστηκε ήδη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ταμείο Ανάκαμψης.

Δεν πρόκειται για «μαγεία» αλλά για συστηματική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, την κλιματική πλέον Τράπεζα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να αξιοποιηθεί το ειδικό για τη δίκαιη μετάβαση καθεστώς του προγράμματος InvestEU και της δανειακής διευκόλυνσης προς το δημόσιο τομέα για κρίσιμα έργα της νέας ατζέντας.

Το InvestEU θα υποστηρίξει έργα υψηλότερου χρηματοπιστωτικού κινδύνου που δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από άλλες πηγές, ενώ η διευκόλυνση θα αποτελείται από μία συνιστώσα δανείου που θα χορηγεί η Τράπεζα και από μια συνιστώσα επιχορήγησης απευθείας από πόρους του προϋπολογισμού της Ε.Ε. με ποσοστό μέχρι 25% του προϋπολογισμού κάθε έργου. Αυτό είναι είδηση.

Για την ενεργοποίηση του μηχανισμού αυτού θα υπογράψουμε Μνημόνιο Συνεργασίας. Έχοντας δε υπόψη τον ανταγωνιστικό χαρακτήρα της αξιολόγησης των επενδύσεων που θα υποστηριχθούν από τη Τράπεζα, πρόκειται να εκδώσουμε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τον εντοπισμό επιλέξιμων επενδύσεων και δημόσιων έργων τα οποία θα ωριμάσουν δωρεάν. Και αυτό είναι είδηση.

Επομένως, όταν η ΕΕ επενδύει στην πράσινη ανάκαμψη από την πανδημία, με τριπλό στόχο την αντιμετώπιση της υγειονομικής, της οικονομικής και της κλιματικής κρίσης, η Ελλάδα, που θα ευνοηθεί από τους ευρωπαϊκούς πόρους, ορθά έσπευσε να τεθεί στην πρωτοπορία γιατί να αναδυθεί ισχυρότερη από την πανδημία επενδύοντας στη νέα ατζέντα. Και μην ξεχνάτε ότι η πανδημία επέφερε ανακατατάξεις στο διεθνές εμπόριο και στις χρηματοπιστωτικές συνθήκες, αυξάνοντας τον αριθμό εκείνων που αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες και ισχυρά κίνητρα. Εμείς τα προσφέρουμε και τα δύο.

Για το πότε θα δημιουργηθούν οι πρώτες νέες θέσεις εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτές οι περιοχές έχουν από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα.

Όλα τα πολιτικά σχέδια κρίνονται με μια παράμετρο, την εφαρμογή τους και η εφαρμογή είναι οι θέσεις εργασίας που πρόκειται να δημιουργηθούν.

Θέσεις εργασίας έχει ήδη δημιουργήσει η ΔΕΗ με τα έργα αποκατάστασης των εδαφών που θα διατηρήσει στην κυριότητά της. Καταρχάς στη Δυτική Μακεδονία για την ανάπτυξη φωτοβολταϊκών πάρκων ισχύος 2 GW προϋπολογισμού 1,2 δις ευρώ. Κατά δεύτερον με άλλες αποκαταστάσεις και με την αποξήλωση ή τις μετατροπές που θα γίνουν σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής έως το 2024, προϋπολογισμού 110 εκατ. ευρώ ή τη νέα μονάδα ΣΗΘΥΑ ισχύος 60 MW και προϋπολογισμού έως 63 εκατ. ευρώ, ο οποίος θα «χτιστεί» στο σταθμό της Καρδιάς για να στηρίξει τις τηλεθερμάνσεις.

Φέτος θα ξεκινήσουν και οι εργασίες αποκατάστασης των εδαφών που θα περιέλθουν στην κυριότητα του SPV με τη χρηματοδότηση 300 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης. Οι επενδύσεις αυτές θα

συντηρήσουν την τοπική αγορά εργασίας έως την ανάπτυξη νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας, και, συνδυαστικά με τις νέες τεχνολογίες διαχείρισης περιβαλλοντικών προβλημάτων, θα δημιουργήσουν νέα επαγγέλματα.

Θα πρέπει να δούμε και την ποσότητα και την ποιότητα των θέσεων εργασίας. Το θέμα είναι όλες οι νέες δραστηριότητες να δημιουργούν θέσεις εργασίας οι οποίες θα αντικαθιστούν τις παλαιές σε ποσότητα, αλλά και θα απορροφούν ταχύτερα την ανεργία που έχει σωρευθεί. Γιατί τα τελευταία χρόνια χάθηκαν περίπου 2.00 θέσεις εργασίας αφού κανείς δεν σκέφτηκε να γράψει ένα σχέδιο, ένα πρόγραμμα, να βρει πόρους και κίνητρα. Και όπου χάνονται θέσεις εργασίας διευρύνονται οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες. Ο καλύτερος τρόπος να τις αποφύγεις είναι οι επενδύσεις, γιατί αυτές δημιουργούν απασχόληση. Και ο μόνος τρόπος πρόσβασης στην απασχόληση είναι η κατάρτιση. Εδώ έχουμε ένα σχέδιο κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, θα έλεγα πρωτοπόρο, γιατί μην ξεχνάμε ότι όλες οι μελέτες, τελευταία το World Economic Forum το αποτύπωσε αυτό, όλοι οι επενδυτές σχεδόν το 80% επιλέγουν τον τόπο της επένδυσης με βάση τη διαθεσιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού και το πόσο καταρτισμένο είναι στη νέα ατζέντα, στις νέες δεξιότητες,

Για τα βασικά διδάγματα που θα μπορούσαν να αποκομίσουν άλλες χώρες από την ελληνική εμπειρία προκειμένου να αναπτύξουν ένα σχέδιο ικανό να αντιμετωπίσει παρόμοια κοινωνικοοικονομικά προβλήματα.

Αντλήσαμε εμπειρία εξετάζοντας σε βάθος τη στρατηγική, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα εκτεταμένων οικονομικών μετασχηματισμών σε επτά ευρωπαϊκές χώρες. Τέτοιου τύπου μετασχηματισμοί - μεταβάσεις έχουν υψηλή κοινωνικοοικονομική και πολιτική διακύβευση. Αν το κράτος δεν διαθέτει ένα δομημένο σχέδιο αντιμετώπισής της, οι τοπικές κοινωνίες ενδέχεται να βρεθούν μπροστά σε σημαντική ανεργία, ίσως και σε ερημοποίηση. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσο πιο δύσκολη είναι η πρόκληση αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου σε δυο από τις πλέον επιβαρυνμένες περιοχές της χώρας μας, όπου η εξάρτησή τους από έναν μόνο κλάδο είναι μεγαλύτερη σε σχέση με περιοχές άλλων χωρών όπου, επιπλέον, το παραγωγικό μοντέλο είναι ήδη ελαφρά διαφοροποιημένο και οι συνθήκες αλλά και οι υποδομές για οικονομικό μετασχηματισμό είναι καλύτερες. Κάποιες δε από τις χώρες αυτές είχαν επεξεργαστεί εγκαίρως σχέδια για την επόμενη ημέρα, ενώ εμείς όχι. Συνεπώς τέτοιοι μετασχηματισμοί δεν επηρεάζουν όλες τις περιοχές μετάβασης με τον ίδιο τρόπο.

Εμείς καταρτίσαμε και υλοποιούμε ένα εθνικό σχέδιο και ένα συγχρηματοδοτούμενο με βάση τα δικά μας δεδομένα και προτεραιότητες. Διαβλέποντας τις καθυστερήσεις σε επίπεδο ΕΕ λόγω της πανδημίας, καταρτίσαμε και υλοποιούμε ένα ειδικό μεταβατικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών. Εστίασαμε και στην επίτευξη γρήγορων αποτελεσμάτων. Διαπραγματευτήκαμε και κερδίσαμε ισχυρά κίνητρα. Καταφέραμε το πλάνο χρηματοδότησης του δικού μας μετασχηματισμού να αναπτύσσεται ποσοτικά και χρονικά με τρόπο που να διασφαλίζει τη βέλτιστη και πλήρη αξιοποίηση κάθε πηγής χρηματοδότησης. Προχωρήσαμε σε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις σε θέματα διακυβέρνησης, χωρικού σχεδιασμού, υλοποίησης έργων, υποδοχής επενδύσεων κ.λπ. Αισιοδοξώ λοιπόν ότι θα είμαστε εμείς η καλή πρακτική, την οποία θα ακολουθήσουν οι άλλοι Ευρωπαίοι.

Και μην ξεχνάμε το κυριότερο. Η Ελλάδα έχει αλλάξει. Το «αυτά δεν γίνονται εδώ» τέλειωσε. Αφήνουμε λοιπόν το κακό μας παρελθόν στην ιστορία. Τολμώ να πω ότι το σχέδιο δίκαιης μετάβασης, το «μεγαλύτερο project οικονομικού μετασχηματισμού» που έγινε ποτέ στη χώρα, είναι μια επανάσταση που θα ανατρέψει τη μοίρα των τοπικών κοινωνιών. Η επιτυχία του θα εξαρτηθεί από την ικανότητά μας να αξιοποιήσουμε όλες τις δυνατότητες και να επωφεληθούμε των ευκαιριών. Ακριβώς όπως έγινε με την ένταξή μας στην ΕΕ που φέτος γιορτάζει τα 40 της χρόνια.